

КЫРГЫЗ-ТҮРК “МАНАС” УНИВЕРСИТЕТИНИН ТИЛ ҮЙРӨТҮҮ ЖАНА СЫНАК ӨТКӨРҮҮ БОЮНЧА
НУСКАМАСЫ

БИРИНЧИ БӨЛҮМ

Максаты, мазмуну, укуктук негиздеме жана аныктамалар

Максаты

1-берене. Бул нускаманын максаты – университетте кесиптик орто билим берүү, бакалавр жана ЖОЖдон кийинки билим берүү программаларында тил үйрөтүү курсунун окуу-тарбия жана сынак өткөрүү иш-аракеттерин жөнгө салуу.

Мазмуну

2-берене. Бул нускама университетте кесиптик орто билим берүү, бакалавр жана ЖОЖдон кийинки билим берүү программаларында тил үйрөтүү курсунун окуу-тарбия жана сынак өткөрүү иш-аракеттерин жөнгө салууну камтыйт.

Укуктук негиздеме

3-берене. Бул нускама Кыргыз-Түрк «Манас» университетинин Уставынын тийиштүү беренелерине ылайык даярдалды.

Аныктамалар жана кыскартуулар

4-берене. Бул нускамада төмөнкүдөй түшүнүктөр колдонулат:

Университет	: Кыргыз-Түрк “Манас” университети;
Ректорат	: Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин ректораты;
Окумуштуулар кеңеши	: Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин Окумуштуулар кеңеши;
Мүдүрлүк	: Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин чет тилдер жогорку мектебинин мүдүрлүгү;
Жогорку мектептин башкаруу кеңеши	: Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин чет тилдер жогорку мектебинин башкаруу кеңеши;
Координаторлук	: Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин чет тилдер жогорку мектебинин түрк тили, кыргыз тили, англис тили, орус тили жана жаңы ачыла турган башка тилдер боюнча координаторлуктар;
Бөлүм	: Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин чет тилдер жогорку мектебине караштуу тил үйрөтүү бөлүмү;
Куратор	: Мүдүрлүк тарабынан дайындалган же милдети/жоопкерчилиги “Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин академиялык кураторлук жөнүндө жобосунда” аныкталган окутуучулар;
Тил билүү деңгээли	: “А” – башталгыч, “В” – орто, “С” – жогорку.

ЭКИНЧИ БӨЛҮМ

Тил үйрөтүү курсунда окуу-тарбия иштерин жүргүзүү

Тил үйрөтүүнүн максаты

5-берене. Тил үйрөтүү курсунун максаты – университетте милдеттүү окуу тилдери болуп саналган кыргыз жана түрк тилдеринде жана окуу программаларында окутула турган чет тил сабактарын студенттер өздөштүрө тургандай деңгээлге жеткирүү.

Тил үйрөтүү курсунун тартиби

6-берене.

1. Тил үйрөтүү программасында университетте негизги окуу тилдери болгон түрк жана кыргыз тилдерин үйрөтүү менен бирге окутууну толук же жарым-жартылай башка тилдерде жүргүзгөн программаларга катталган студенттердин даярдоо курсунда тил үйрөнүүсүн камсыз кылат.
2. Тил үйрөтүүдөгү негизги көндүмдөргө (угуп түшүнүү, окуп түшүнүү, диалог, монолог, диалог) байланыштуу практикалык сабактарды өтүү, сынактарды өткөрүү жана баалоо кандай тартипте жүргүзүлөрү ар бир координаторлуктун сунушу, бөлүм башчынын макулдугу жана жогорку мектептин башкаруу кеңешинин чечими менен ишке ашат. Кабыл алынган чечимдер окуу жылы башталгандан тартып эки (2) жуманын ичинде окутуучуларга жана студенттерге билдирилет.
3. Тил үйрөтүү курсунун программасы академиялык бир (1) жылдан турат.
4. Тил үйрөтүү программасы бөлүм башчылыгы тарабынан түзүлөт. Тил үйрөтүү курсунун кийинки жылдагы академиялык календары бөлүм башчылыгынын сунушу жана жогорку мектептин башкаруу кеңешинин кабыл алуусу менен эң кеч апрель айынын аягына чейин ректоратка тапшырылат.
5. Студенттин тил үйрөтүү курсунда окуган мөөнөтү адистик багыт боюнча окуган мөөнөтүнө кошулбайт.
6. Тил үйрөтүү программасын ийгиликтүү аяктаган студенттин абалы жалпы баа системасында көрсөтүлөт. Мындан сырткары тил үйрөтүү программасын ийгиликтүү аяктагандыгы тууралуу документ берилет.

Тилден бошотуу сынагы

7-берене. Студенттер ушул нускаманын 6-беренесинде көрсөтүлгөн тил үйрөтүү программасынан бошотулушу үчүн төмөнкү шарттардын жок дегенде бирин аткарышы зарыл:

- a) Тилден бошотуу сынагынан 100дөн 67 же андан жогору балл алуу;
- b) Университеттин билим берүү тилдеринин биринде орто окуу жайын бүтүрүү;
- c) Университеттин билим берүү тилдеринен сырткары кошумча тилден бошотулуу үчүн акыркы үч жыл аралыгында ошол тилде билим берген окуу жайды аяктоо;
- d) Университеттин тил үйрөтүү программаларында окуп, ушул нускамада көрсөтүлгөн жоболорду аткаруу менен акыркы эки академиялык жылды ийгиликтүү аяктоо;
- e) Эл аралык деңгээлде таанылган тил үйрөтүү борборлорунун сынагын “Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин чет тил боюнча баллдарды которуу таблицасына” ылайык жок дегенде В2 деңгээлинде ийгиликтүү тапшыруусу зарыл.

Жогорудагы шарттардын бирин аткарып, тил үйрөтүү программасынан бошотулган студент кесиптик билим берүү, бакалавр же ЖОЖдон кийинки билим берүү программалары боюнча билим алуу укугуна ээ болот. Тилден бошотуу сынагын ийгиликтүү тапшырган студентке тилден бошотуу сынагын ийгиликтүү тапшыргандыгы тууралуу документ берилет.

Окуу мөөнөтү

8-берене.

1. Тил үйрөтүү курсунда тил үйрөтүү семестрге негизделет жана бир окуу жылы 2 семестрден турат.
2. Тил билүү деңгээлин аныктоо сынагынын жыйынтыгында студенттер А, В, С болуп үч топко бөлүнөт. Бул топторго байланыштуу программалар бөлүм башчылыгынын сунушу менен өзгөчөлүгүнө жана зарылдыгына жараша түзүлүп, жогорку мектептин башкаруу кеңеши тарабынан окуу жылынын башында кулактандырылат.

3. Зарыл болгон учурларда бөлүм башчылыгынын сунушу, мүдүрлүктүн макулдугу жана ректораттын бекитүүсү менен ишемби, жекшемби күндөрү сабак же сынак өткөрүлүшү мүмкүн.

Студенттин жетишкендиктери

9-берене. Сабак калтыруусу 15%дык чекти ашпаган, бирок сынактарды ийгиликтүү тапшыра албаган студентке кийинки окуу жылынын башында тилден бошотуу сынагына кирүү укугу берилет. Бул сынактан өткөн студент өз адистиги боюнча билим алуусун улантат, ал эми өтпөй калган студентке ошол тил/тилдерди үйрөнүү үчүн тил үйрөтүү курсунда дагы бир жыл окуганга уруксат берилет.

Сынактар

10-берене. Тил үйрөтүү программасына ылайык жүргүзүлгөн сынактар төмөнкүлөр: тил билүү деңгээлин аныктоо сынагы, тилден бошотуу сынагы, ара сынак, финалдык сынак жана жүйөөлүү себептерден улам кошумча сынак.

- a) **Тил билүү деңгээлин аныктоо сынагы:** Бул сынак студенттердин тил билүү деңгээлин аныктап, деңгээлине жараша топторго жайгаштыруу үчүн өткөрүлөт. Тил билүү деңгээлин аныктоо сынагы өткөрүлө турган күн бир жума мурун университеттин интернет баракчасына жарыяланат жана кулактандыруу тактасына илинет. Жүйөөлүү себептерден улам тил билүү деңгээлин аныктоо сынагына катыша албай калган студент автоматтык түрдө А деңгээлиндеги топко катталат. Эки жумадан кийин куратордун сунушу жана координаторлуктун туура табышы менен башка топко которулат.
- b) **Тилден бошотуу сынагы:** Бул сынак тил үйрөтүү курсунда тилден бошотула турган студенттерди аныктоо үчүн күзгү жана жазгы семестрдин башында университет боюнча өткөрүлөт. Мындан сырткары кошумча каттоо менен кабыл алынган Түркия Республикасынан жана Окумуштуулар кеңешинин чечими менен башка өлкөлөрдөн келишкен студенттер үчүн да тилден бошотуу сынагы өткөрүлөт. Жүйөөлүү себептерден улам тилден бошотуу сынагына катыша албай калган студенттер үчүн кошумча сынак өткөрүлбөйт. Тилден бошотуу сынагы өткөрүлө турган дата университеттин академиялык календарында көрсөтүлөт.
- c) **Ара сынак:** Тил үйрөтүү программасында ар бир семестрде эки жолу ара сынак өткөрүлөт. Ара сынактардын программасы окуу жылы башталгандан тарта 20 күн ичинде жарыяланат.
- d) **Финалдык сынак:** Тил үйрөтүү программасынын соңунда өткөрүлгөн сынак болуп эсептелет. Финалдык сынактын программасы сабактар бүтөрдөн 30 күн мурда даярдалып, кулактандырылат. Студент финалдык сынакка кирүү үчүн сабактарга катышуу талабын аткарышы зарыл.
- e) **Жүйөөлүү себептерден улам кошумча сынак:** Жогорку мектептин башкаруу кеңеши студенттин себептери жүйөөлүү деп табылган учурда ара, финалдык сынактарга катышууга уруксат берген кошумча сынак. Бул сынакка катышпагандарга кайрадан сынакка кирүү укугу берилбейт.

Сынак жыйынтыгына арыздануу

11-берене. Студент ара, финалдык жана тилден бошотуу сынагынын жыйынтыгы жарыялангандан тарта беш (5) күн ичинде бөлүм башчысына сынактын техникалык жактан туура эмес бааланганына байланыштуу арыз менен кайрыла алат. Студенттин доо арызы тиешелүү координаторлук тарабынан каралып, студентке билдирилет.

Баалоо

12-берене. Жалпы жыйынтык баа ара сынактардын арифметикалык орточо баасынын 60%ынан жана финалдык сынактын 40%ынан турат. Жалпы жыйынтык баа 100 баллдык шкала менен эң аз 70 болушу керек.

Сабактарга катышуу

13-берене.

1. Студент тил үйрөтүү программасында белгиленген мөөнөттөгү сабактардын 85%ына катышууга милдеттүү. Куратор студенттин сабакка катышуусун көзөмөлдөп турат жана сабакты калтыруу 5%дык чектен ашканда студентке оозеки эскертет. 10%дан ашканда бөлүм башчысына билдирүү жазат. Бул учурда студенттин өзүнө жана туруктуу катталган дарегине тийиштүү бөлүм тарабынан эскертүү каты жиберилет. Бир сабактан калтырган сааты чектен ашкан күндөн тарта студент университеттен чыгарылат. Бирок магистранттардан жана докторанттардан бул шарт талап кылынбайт.
2. Бул нускамада көрсөтүлгөн 15%дык чек жүйөөлүү да, жүйөөсүз да себептерден улам калтырылган сааттарды камтыйт. Бирок ректорат тарабынан жооптуу милдет тагылган студенттерге уруксат берилип, бул учурда калтырган сааты эсептелинбейт.

Уруксат колдонуу

14-берене.

1. Тил үйрөтүү программасында окуган студенттер окуу жылында бир гана жолу уруксат ала алышат. Бул учурда “Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин бакалавр жана кесиптик орто билим берүү программалары боюнча окуу-тарбия иштерин жүргүзүү жана сынак өткөрүү боюнча нускамасынын” жоболору эске алынат.
2. Бир окуу жылы үчүн уруксат алган студенттер кийинки окуу жылынын башында өткөрүлө турган тилден бошотуу сынагына катыша алат. Бул сынактан өтпөй калган студенттердин тил үйрөтүү программасында окуу укугу сакталат.

ҮЧҮНЧҮ БӨЛҮМ

Ар кандай жагдайлар

Кураторлук

15-берене. Университеттин тил үйрөтүү программасына кабыл алынган ар бир студентке тийиштүү мүдүрлүк тарабынан куратор дайындалат. Кураторлукка байланыштуу иш-чаралар тил үйрөтүү программасында “Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин академиялык кураторлук жөнүндө жобосуна” ылайык жүргүзүлөт.

Студенттердин тартиби боюнча иш-чаралар

16-берене. Тил үйрөтүү программасындагы студенттердин тартиби боюнча иш-чаралар “Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин студенттердин тартиби боюнча нускамасынын” беренелерине ылайык ишке ашырылат.

Нускамада көрсөтүлбөгөн жагдайлар

17-берене. Бул нускамада көрсөтүлбөгөн жагдайларда “Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин бакалавр жана орто кесиптик билим берүү программалары боюнча окуу-тарбия иштерин жүргүзүү жана сынак өткөрүү боюнча нускамасынын” беренелери жана Окумуштуулар кеңешинин чечимдери колдонулат.

Күчүнө кириши

18-берене. Бул нускама Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин Окумуштуулар кеңешинин чечими менен кабыл алынып, 2012-2013-окуу жылынын башынан тарта өз күчүнө кирет.

Ишке ашырылышы

19-берене. Бул нускаманын аткарылышы Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин Ректору жана Биринчи проректору тарабынан көзөмөлдөнөт.

Убактылуу берене

Бул нускама күчүнө кирген күндөн тарта төмөндөгү нускама, жобо, Окумуштуулар кеңешинин чечимдери өз күчүн жоготот:

- 1) “Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин тил үйрөтүү жана сынак өткөрүү боюнча нускамасы” (Окумуштуулар кеңешинин 2009-жылдын 12-февралындагы 2009-4.15-номерлүү чечими менен кабыл алынган).
- 2) “Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин азыркы тилдер жогорку мектебинин тил үйрөтүү бөлүмүнүн сертификат берүү жөнүндө жобосу” (Окумуштуулар кеңешинин 2005-жылдын 22-февралындагы 2005-3.16-номерлүү чечими менен кабыл алынган).

Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин Окумуштуулар кеңеши тарабынан 2022-жылдын 24-февралындагы 2022-07.23-номерлүү чечими менен бул нускаманын Сабактарга катышуу жөнүндөгү 13-беренесинин 1-пунктунун аягына “Бирок магистранттардан жана докторанттардан бул шарт талап кылынбайт.” деген толуктоо киргизилген.

Бул нускама Кыргыз-Түрк “Манас” университетинин Окумуштуулар кеңеши тарабынан 2012-жылдын 14-сентябрындагы 2012-12.91-номерлүү чечими менен кабыл алынган.